

Gyászhangok Bónis Ferenc halálára

Bónis Ferencet sokan nevezték egyszemélyes intézménynek. Joggal. Pályáját meghatározta, hogy már 18 évesen bekerült a rádióba. Szabolcsi Bence tanítványaként és a rádiós rutin birtokában, kifinomult kapcsolatteremtési képessége és írói vénája folytán egészen kivételes életművet építhetett fel. Rádiósként lehetősége adódott, hogy riportokat készítsen olyanokkal is, akikkel senki sem azelőtt. Rácz Aladárt farkasréti otthonában kereste fel: a Hungaroton felvételei az ő magnójának köszönhetik létüket. Se szeri se száma azoknak az interjúknak, amiket hazánkba látogató külföldi, és külföldön élő magyar művészekkel készített. Az ő munkáját dicséri több rádiós sorozat, amelyek az iskolás fiatalok zenei tehetségét, ismereteit, a muzsika iránti szeretetét erősítették. Az ő műve az *Éneklő Ifjúság* kórusmustra több évtizedes műsorfolyama is. A rádiós zenei ismeretterjesztés egyik legaktívabb szervezője és résztvevője volt, még nyugdíjazását követően is. Nem lett hűtlen a rádióhoz, a rádiót sorvasztották le a zenei ismeretterjesztés területéről.

Zenetudósként számtalan publikációt írt, szinte mindegyiket a magyar zenetörténet tárgyában, a Bartók Archívum és a Zenetudományi Intézet munkatársa is volt jóideig. Nagyrészt rádiós interjúiból születtek az „Így láttam...” kötetek, amelyek szerkesztési elve ma megszokottnak tűnik, de annak idején újdonság volt. Az ő munkája a *Magyar Zenetörténeti Tanulmányok* kötet sorozata, amely méltó folytatása lett a Zenetudományi Intézet által kiadott *Zenetudományi Tanulmányok* elakadt folyamának. Publikációinak száma egyelőre nem ismert, a Tudományos Akadémia lapján ez a rovat nincs kitöltve. Nem irigylem azt a kutatót, akinek majd össze kell szedni azt az irdatlan mennyiségű tanulmányt, kritikát, rádiós megszólalást, amit Bónis jegyzett. A Zeneakadémián is tanított nyolc évig.

Természetesen a zenei közéletben is aktív volt, a Kodály Társaság elnöke, a Magyar Muzsikus Fórum elnökségi tagja is volt. A gyulai Erkel Ferenc Társaság egyik alapítója és elnöke volt húsz évig. Itt ismerem meg.

A Társaságnak minden évben volt egy zenetörténelmi hangversenye, amit a Bartók Rádió közvetített Gyuláról, ahová addig a Magyar Rádió nem szállt ki. Minden évben tartott egy zenetörténelmi konferenciát, amelynek előadásait kötetben is megjelentette. Minden évben látogatást szervezett a Társaság tagjainak az Operaházba. Az Erkel emlékhelyeken emléktáblákat helyeztünk fel, az Erkel családtagok sírjait (boldogult D. Nagy András kutatásai alapján) felújítottuk. Később a Társaság értékmentő munkájába bekapcsolta a XIX. század zenei életének kánonból kiejtett nagyjai emlékének ápolását is, így méltó síremléket állíthattunk Mosonyi Mihálynak.

Intellektusa szikrázó volt, és nem csak a rádióban, hanem az életben is szinte nyomdakészen tudott beszélni, találó és lényegre törő mondatokban. Munkabírása, kitartása kivételes volt, így ötleteit végig is vitte. Kivételes érzéke ahhoz, hogy meglássa, kikben nyerhet harcostársat, de az egyszemélyes vezetést nem adta ki a kezéből. Paradox, hogy amennyire nem volt diplomata az emberi kapcsolatok területén, olyan kiváló érzékkel építette ki a szakmai kapcsolatokat a magyar és nemzetközi zenei élet legkülönbözőbb kiválóságaival.

Emberként a végtelenségig zárkózott volt. Barátai nem is igen voltak, csak szövetségesei. Több mint húszéves munkakapcsolat során sem tudtam meg, csak a gyász hírből, hogy református volt. Azt sem tudom, volt-e valaki is, aki otthonában meglátogathatta. Megpróbálom felidézni utolsó hosszabb beszélgetésünket, ami egy lakásához közeli kávézóban folyt le, ahogy mondta, itt van az irodája, itt tartja fogadóóráit. Egy publikációm korrektúráját vittem hozzá, amit egy közeljövőben megjelenő kötetéhez írtam. Ekkor figyelmeztetett, hogy a szellemi függetlenség egzisztenciális alapjait meg kell teremteni. Ezért tudott ő dolgozni a publikációin anélkül, hogy a kultúrpolitika magas kegyei ezt befolyásolhatták volna. Akkor már agyonszorította a rádiós ismeretterjesztést a jogász-közgazdász kft., ezzel sem törődött, írt fáradhatatlanul, nem tért mellékvágányra, hanem csak azzal foglalkozott, amit fontosnak tartott. Mivel Pesten már nem taníthatott, Bonnban, majd Bécsben folytatta. Magyar zeneműkiadó nem adta ki kottaközreadásait, hát Bécsben talált kiadót. Mindezt nem lehetett volna megtennie függetlenség nélkül, amelynek kiépítésére biztatott. Megszívlelendő tanács egy zárkózott és magának való embertől – akivel kapcsolatban akkor egy kicsit megértettem, hogy miért volt ennyire zárkózott és magának való.

Nem volt gyermeke, hitvesével a művészetnek és a tudománynak éltek. Mi lesz hatalmas értékű tudományos hagyatékával, kéziratban maradt műveivel egy olyan világban, amikor a magyar zenével foglalkozni veszélyes? Lesz-e folytatója?

Kassai István
zongoraművész

A fenti írást a Zeneszó engedélyével közöltük. (szerk.)

